

WŁOCŁAWSKI PRZEGŁĄD EKOLOGICZNY

PL ISSN 1640-0801 NR 1[78]2025

Od Redakcji	2
Tam byliśmy	3
Obudź w sobie ekologa – II edycja	4
Projekt Wiedza Człowiek Emocje Euforia	6
Owocowy zawrót głowy czyli czy pomidor to owoc czy warzywo?	8
Jakość powietrza w mieście	9
Aspekty prawne i podejmowane działania na rzecz poprawy jakości powietrza we Włocławku – Materiał przygotowany przez Wydział Środowiska Urzędu Miasta Włocławek	9
Nasi na podium	17
Gospodarka odpadami	18-19
Ochrona dzikich zapylaczy – inwestycja w przyszłość przyrody i człowieka	20
Dla dzieci – Wakacyjne rady	24

Wydawca:

Włocławskie Centrum Edukacji Ekologicznej
ul. Komunalna 4, 87-800 Włocławek
tel. 603 622 266
e-mail: kontakt@wcee.org.pl;
www.wcee.org.pl

Nasze konto:

13 1240 1981 1111 0011 2326 2449
NIP: 888-22-21-580

Czasopismo wydawane jest od września 1998 roku.

© Copyright by Włocławskie Centrum Edukacji Ekologicznej
Włocławek 2017

Kolegium redakcyjne:

Maria Palińska (Redaktor Naczelny), Joanna Fydryszewska,
Bartłomiej Fydryszewski, Zuzanna Lipińska

Zdjęcia:

archiwum WCEE, Joanna Fydryszewska, Zuzanna Lipińska
Paweł Stopiński, Katarzyna Czubachowska

Wiedza Człowiek Emocje Euforia

Projekt dofinansowany przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu z Regionalnego Programu Priorytetowego Edukacja Ekologiczna 2025.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Toruniu

www.wfosigw.torun.pl

Realizacja wydawnicza, skład, druk i oprawa:

EXDRUK Spółka Cywilna Wojciech Żuchowski Adam Filipiak
ul. Rysia 6, 87-800 Włocławek
tel. 501 335 617; biuroexdruk@gmail.com

Drodzy Czytelnicy,

oddajemy w wasze ręce kolejny numer Ekwieści. Wydanie poświęcone jest działaniom Włocławskiego Centrum Edukacji Ekologicznej finansowanym przez Fundację Drzewo i Jutro i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu. Z prowadzonymi przez nas działaniami edukacyjnymi związany jest materiał poświęcony owocom oraz zadanie dla dzieci – zaszyfrowane wakacyjne porady. Podpowiadamy także co zrobić z tekstyliami i drobnymi elektroodpadami. Szczególnie polecamy materiał dotyczący adaptacji do zmian klimatu.

Milej lektury

Tam byliśmy...

10.01.2025 Posiedzenie Komisji Konkursowej XXXVIII Ogólnopolskiego Konkursu dla Młodzieży Szkolnej pod hasłem „Mój Las” (2024/2025)

06.02.2025 Zgromadzenie Sprawozdawcze Stowarzyszenia Gmin Ziemi Dobrzyńskiej w Dobrzyniu

18.02.2025 Sesja Rady Miasta Włocławka

03.03.2025 Posiedzenie Rady Naukowo-Społecznej Leśnego Kompleksu Promocyjnego Lasu Gostynińsko-Włocławskie

23.04.2025 podsumowanie konkursu chemicznego i ekologicznego w Zespole Szkół Chemicznych we Włocławku

25.04.2025 Dzień Ziemi

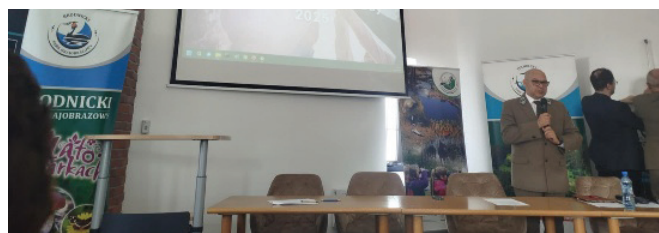
28.05.2025 Walne Zebranie Sprawozdawczo-Wyborcze Członków Nadwiślańskiej Organizacji Turystycznej w Toruniu

03.06.2025 XXII Rejonowy Konkurs Ekologiczny Smólnik 2025

06.06. 2025 Uroczystość Jubileuszowa z okazji 50-lecia istnienia firmy Plast-Mar w Balczewie

10.06.2025 Konferencja „Ochrona środowiska w kujawsko-pomorskim” w Ośrodku Edukacji Ekologicznej „Dagleza” w Przysieku

13.06.2025 Ekologiczne i bezpieczne wakacje

14.06.2025 IV Micheliński Piknik Rodzinny

17.06.2025 Lato w Parku w Ogrodzie Edukacyjnym Rycykowy Zakątek Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego w Kowalu

28.07.2025 Pierwsze spotkanie Zespołu ds. monitoringu, ewaluacji i aktualizacji Planu Adaptacji Miasta Włocławka do zmian klimatu

OBUDŹ W SOBIE EKOLOGA – II EDYCJA

Projekt finansowany przez Fundację Drzewo i Jutro

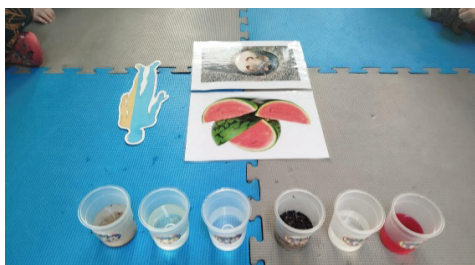
Od 2022 roku działania edukacyjne WCEE wspiera Fundacja Drzewo i Jutro – organizacja dotująca działania organizacji pozarządowych i instytucji pomagających dzieciom z pieczy zastępczej oraz współfinansuje działania w obszarze edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży.

Zainteresowanie odbiorców zaowocowało rozpoczęciem w 2024 roku trzyletniej współpracy z Fundacją Drzewo i Jutro, w ramach której prowadzone są dwa rodzaje warsztatów. Udział w takich wydarzeniach buduje poczucie wspólnoty i motywuje do działania.

Projekt „Obudź w sobie ekologa – II edycja” to nasza odpowiedź na zainteresowanie odbiorców. Różnorodne warsztaty pozwalają rozbudzić ciekawość, nauczyć odpowiedzialności i pokazać, że dbanie o środowisko nie jest nudne tylko przyjemne i dające satysfakcję. Prowadzone działania (gry, eksperymenty, zajęcia terenowe i stacjonarne) pozwalają uczestnikom, zarówno dzieciom jak i dorosłym, lepiej zrozumieć ekosystemy i zależności w przyrodzie. Skupiamy uwagę na wykorzystywaniu

wody deszczowej, zakładaniu zielonych zakątków, czy wprowadzaniu zasad zrównoważonego rozwoju do codziennego życia. Są to praktyczne sposoby na utrwalenie wiedzy. Będący elementem projektu konkurs to doskonała okazja do budowania relacji i wspólnego działania. Uczestnicy uczą się pracy w grupie, wymiany doświadczeń oraz wspólnej odpowiedzialności za środowisko.

Projekt obejmuje prowadzone równolegle Warsztaty Zrównoważonego rozwoju i Warsztaty Zielony zakątek połączone z Konkursem na zielone miejsce. Działania te skierowane są do różnych grup docelowych. Warsztaty Zrównoważonego rozwoju skierowane do placówek oświatowych, poświęcone są zagadnieniom związanym z: wodą w środowisku, różnorodnością biologiczną, życiem zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. W 2025 zajęcia w przedszkolach i klasach I-III szkół podstawowych poświęcone występowaniu wody, jej właściwościom, zanieczyszczeniom i sposobom na oszczędzanie cieszyły się największym zainteresowaniem.

Warsztaty Zielony zakątek skierowane są do szerszej grupy odbiorców. Udział w nich mogą wziąć: placówki oświatowe (przedszkola, szkoły), koła gospodyń wiejskich, ośrodki/centra kultury, biblioteki, świetlice środowiskowe, domy pomocy społecznej, ośrodki dziennego pobytu, kluby seniora, uniwersytety III wieku/ludowy, ochotnicze straże

pożarne, ośrodki wychowawcze, domy dziecka. Do udziału w tych warsztatach w 2025 zgłosiło się 20 grup, głównie z placówek oświatowych. Podczas pierwszych warsztatów dotyczących wody w ogrodzie przyjaznym ptakom i owadom każda grupa otrzymała zbiornik na deszczówkę. Korzystając z przekazanych informacji uczestnicy przygotowują

projekty Zielonego miejsca. Prace te wezmą udział w konkursie, a 12 najlepszych projektów ma szansę na realizację. W tym roku zwracamy uwagę by zaprojektowane zakątki były nie tylko atrakcyjne dla ludzi, ale także przyjazne ptakom i owadom oraz

służyły małej retencji i zatrzymaniu wody w środowisku. Z laureatami konkursu spotkamy się podczas jesiennych warsztatów poświęconym zmianom w przyrodzie w 4 porach roku.

Realizacja projektu nie byłaby możliwa bez wsparcia finansowego Fundacji Drzewo i Jutro.

W 2025 roku, dzięki wsparciu Fundacji udało nam się zrealizować:

- 52 Warsztaty Zrównoważonego rozwoju dla 927 uczestników,
- 20 Warsztatów Zielony zakątek dla 287 osób,
- zakup materiałów warsztatowych dla uczestników projektu.

Natomiast od początku współpracy z Fundacją Drzewo i Jutro z oferty warsztatowej skorzystało blisko 6000 osób.

Informacji na temat udziału w projekcie udziela Joanna Fydryszewska mailowo lub telefonicznie (603 622 266) oraz dostępne są na <https://wcee.org.pl/obudz-w-sobie-ekologa-ii-edycja-2025-2026/> i w mediach społecznościowych WCEE.

Więcej na temat Fundacji Drzewo i Jutro znajdziecie na <https://fundacjadrzewoijutro.org/>

Zapraszamy na Warsztaty Zrównoważonego rozwoju w roku szkolnym 2025/2026 przedszkola i szkoły z terenu powiatu włocławskiego i m. Włocławek, powiatu lipnowskiego i m. Lipno, powiatów aleksandrowskiego, radziejowskiego, rypińskiego, golubsko-dobrzyńskiego i inowrocławskiego.

Proponujemy udział w zajęciach dla:

Przedszkoli 4-6 lat:

- Woda – występowanie, właściwości, znaczenie, sposoby na oszczędzanie.
- Różnorodność owadów zapylających.
- Ekoprzedszkolak (rozpoznawanie zagrożeń dla środowiska, właściwa segregacja odpadów).

Szkół podstawowych klas I-III:

- Woda – obieg wody w przyrodzie, właściwości wody, występowanie wody, zanieczyszczenia.
- Bioróżnorodność w ekosystemach (las/łąka/miasto).
- Czy ja mogę być eko? Tworzenie dekalogu eko-ucznia.

Szkół podstawowych klas IV-VIII

- Woda – występowanie, znaczenie, zanieczyszczenia, sposoby na oszczędzanie.
- Bioróżnorodność w skali mikro – mikroskopowanie – zajęcia prowadzone w sali edukacyjnej WCEE przy ulicy Komunalnej 4.
- Ekologiczny, czyli jaki? Co to znaczy być ekologicznym? Zasady less waste w szkole i w domu.

Szkół ponadpodstawowych

- Woda w krajobrazie.
- Bioróżnorodność w Polsce – zagrożenia i ochrona.
- Ekokonsument – co wybrać by nie szkodzić?

Projekt Wiedza Człowiek Emocje Euforia

dofinansowany przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu z Regionalnego Programu Priorytetowego Edukacja Ekologiczna 2025

Program skierowany jest do przedszkoli, szkół podstawowych, ponadpodstawowych i osób dorosłych. Ma na celu poznanie najbliższego środowiska przyrodniczego, obserwowanie zjawisk i stawianie pytań oraz dochodzenie do nowej wiedzy poprzez odkrywanie. Zdobyta wiedza na temat wpływu działalności człowieka na otaczające środowisko może zostać wykorzystana w różnych sytuacjach codziennego życia. Do końca października 2025 realizujemy warsztaty dotyczące powietrza, gospodarki odpadami i zmian w przyrodzie. Szczegółowe informacje dostępne na <https://wcee.org.pl/wiedza-czlowiek-emocje-euforia/>

Tematyka warsztatów:

Przedszkola

W zdrowej atmosferze

Czy trawnik to łąka?

Proste rady na odpady

Zmiany krajobrazu w 4 porach roku

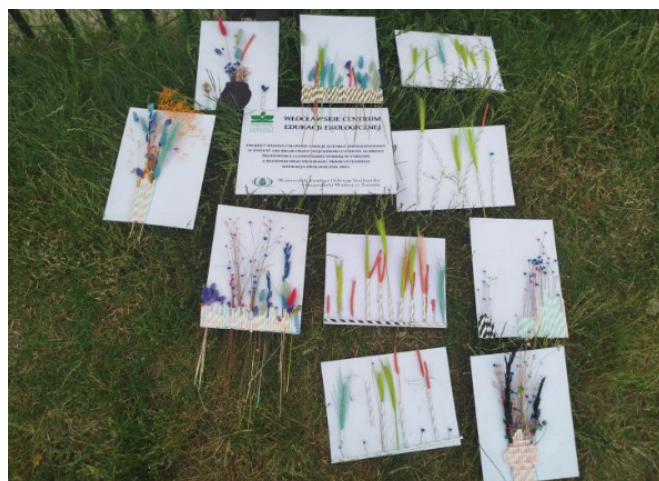

Szkoły podstawowe I-III

Sprawdzamy czym oddychamy

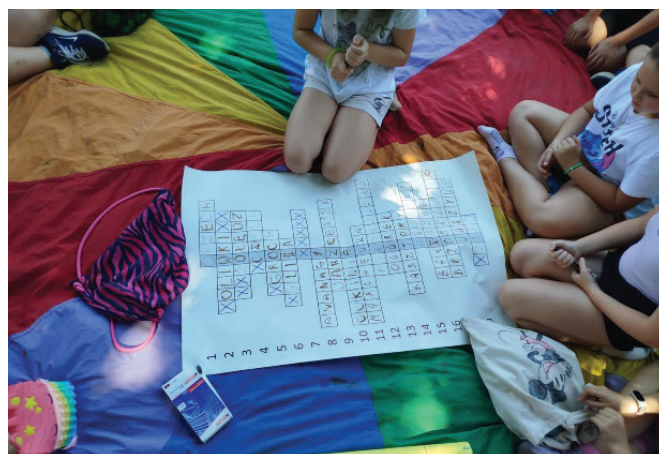
Zmiany w przyrodzie w 4 porach roku

Segreguję-odzyskuję

Szkoły podstawowe IV-VIII

Owocowy zawrót głowy

PSZOK czy SZOK?

ABC powietrza

Szkoły ponadpodstawowe
Fakty i mity o zmianach klimatu

Ochrona bioróżnorodności w najbliższej okolicy

Dorośli
Niska emisja – wielkie znaczenie

Zieleń w mieście

Oszczędzanie energii a zmiany klimatu – 6R

**WŁOCŁAWSKIE CENTRUM
EDUKACJI EKOLOGICZNEJ**

**PROJEKT WIEDZA CZŁOWIEK EMOCJE EUFORIA DOFINANSOWANY
W KWOCIE 100 000,00 PRZEZ WOJEWÓDZKI FUNDUSZ OCHRONY
ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W TORUNIU
Z REGIONALNEGO PROGRAMU PRIORYTETOWEGO
EDUKACJA EKOLOGICZNA 2025.**

**Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Toruniu**

Owocowy zawrót głowy

czyli czy pomidor to owoc czy warzywo?

Owocami często nazywamy to co jest słodkie i soczyste. Jeśli coś ma smak bardziej wytrawny jest pewnie warzywem. Jeśli używamy tego do deserów czy ciasto to pewnie jest to owoc. Z warzyw robimy sałatki, dania główne lub są dodatkiem do kanapek.

Jednak owoc dla botanika to coś innego niż owoc dla kucharza. Dziś zajmiemy się owocami w rozumieniu botanicznym. Owoce rozwijają się z kwiatów, a inne części roślin są nazywane jako warzywa. Innymi słowy, owoce w większości zawierają nasiona, a warzywa mogą pochodzić z korzeni, łodyg i liści.

DLA BOTANIKA		DLA KUCHARZA	
OWOC	WARZYWO	OWOC	WARZYWO
Ogórek	Rabarbar	Jabłko	Ogórek
Pomidor	Chrzan	Śliwka	Cukinia
Cukinia	Kapusta	Porzeczki	Pomidor
Bób			Bób
Fasola			Fasola
Jabłko			
Śliwka			
Porzeczki			

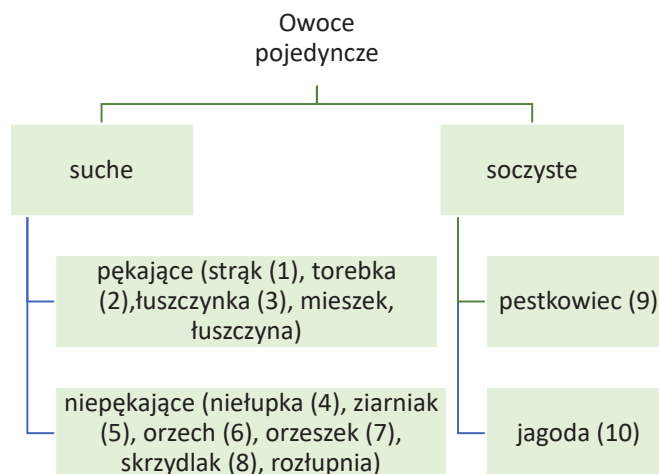
Czy wiecie, że...

W XIX wieku pomidory stały się przedmiotem sporu kwalifikacyjnego. W 1893 roku Sąd Najwyższy Stanów Zjednoczonych orzekł, że pomidory powinny być nazywane warzywami, a nie owocami – tak jak stanowiły amerykańskie przepisy celne. Do dziś pomidory to owoce, które są warzywami. Są one tak określane ze względu na ich profil smakowy.

Owoc (łac. fructus) to w znaczeniu botanicznym występujący u roślin okrytozalążkowych organ powstający z zalążni słupka, zawierający w swym wnętrzu nasiona, osłaniający je i ułatwiający rozsiewanie. Skrótowno można wytłumaczyć to następująco: kwiat jest wyposażony w narządy płciowe – słupek. Po zapłodnieniu kwiatu niektóre z jego części obumierają, podczas gdy inne pozostają. Zalążnia pozostaje i przekształca się w owoc.

Opracowano wiele klasyfikacji owoców i definicji ich typów.

Ze względu na ekologię i morfologię, owoce dzieli się na pojedyncze i zbiorowe oraz suche i soczyste.

Budowa owoców stanowi adaptację do różnych form rozsiewania. Owoce mogą gwałtownie pękać i wyrzucać nasiona (ballochoria – niecierpek). Ości lub włoski pozwalają na przemieszczanie się (herpechoria – jęczmień). Kuliste owoce często padają na ziemię, gdzie pękają lub toczą się po podłożu (barochoria – kasztanowiec). Owoce, które są lekkie i mają aparaty lotne przenoszone są przez wiatr (anemochoria – mniszek, klon). Owoce mogą być wprawiane w ruch przez wiatr, co powoduje wysypywanie nasion

(boleochoria – mak). Owoce z pęcherzykami powietrza mogą być przenoszone przez wodę (hydrochoria – turzyce). Zwierzęta mogą przenosić owoce przy okazji zjadania lub przyczepione do ciała (zoochoria – łopian, orzechy laskowe).

Źródło:

<https://sklepogrodniczy.pl/blog/owoc-czy-warzywo-kryteria-okreslania-roslin-w-ogrodzie>
<https://pl.wikipedia.org/wiki/Owoc>

Jakość powietrza w mieście

Aspekty prawne i podejmowane działania na rzecz poprawy jakości powietrza we Włocławku

Materiał przygotowany przez Wydział Środowiska Urzędu Miasta Włocławek

Jakość powietrza w miastach jest ważnym zagadnieniem, wpływającym na zdrowie publiczne. Głównymi czynnikami wpływającymi na jakość powietrza są emisje z transportu, przemysłu, ogrzewania domów oraz warunki atmosferyczne. Wiele miast w Polsce boryka się z problemem zanieczyszczenia powietrza, szczególnie pyłami zawieszonymi (PM10 i PM2.5). Takim miastem jest też Włocławek, którego największym problemem jest zanieczyszczenie powietrza pochodzące z sektora komunalno-bytowego. Miasto posiada rozbudowaną infrastrukturę ciepłowniczą, zarówno miejską zarządzaną przez Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej jak i osiedlową zarządzaną przez Ciepłownię Zazamcze. Gazociągi są również ważnym elementem infrastruktury we Włocławku, zapewniając dostawy gazu do miasta. W mieście funkcjonuje jednak duża liczba urządzeń grzewczych na paliwo stałe (węgiel), które powodują znaczne zanieczyszczenie powietrza szczególnie dokuczliwe w sezonie jesienno-zimowym.

W mniejszym stopniu do złej jakości powietrza w mieście przyczyniają się emisje pochodzące z sektora transportu oraz przemysłu. W przypadku transportu wpływ na poprawę ma promocja miasta do korzystania z transportu zbiorowego, budowa coraz to nowych ciągów pieszo-rowerowych, inwestowanie w rozwój pojazdów elektrycznych i infrastruktury do ich ładowania. Natomiast w gałęzi przemysłu ważną rolę odgrywa fakt, iż zakłady przemysłowe we Włocławku inwestują w modernizację

prowadzonych instalacji, aby spełniać coraz bardziej rygorystyczne normy emisji. Zakłady poddawane są też częstym kontrolom monitorowania jakości powietrza w ramach kontroli prowadzonych przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska.

Jakość powietrza we Włocławku

Zgodnie z art. 89 ustawy Prawo ochrony środowiska, Główny Inspektor Ochrony Środowiska (w tym Regionalne Wydziały Monitoringu Środowiska GIOŚ na poziomie województw) dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni, a następnie dokonuje klasyfikacji stref, dla każdej substancji odrębnie.

Miasto Włocławek stanowi odrębną strefę, podlegającą corocznej klasyfikacji ze względu na ochronę zdrowia ludzi.

Na terenie miasta Włocławek przeprowadza się pomiary zanieczyszczeń powietrza na stałych stacjach pomiarowych znajdujących się przy:

- ul. Okrzei – stacja komunikacyjna, położona przy drodze krajowej nr 91, zlokalizowana w Śródmieściu,
- ul. Kaliskiej 108A – stacja tła miejskiego znajdująca się na Osiedlu Południe,
- ul. Gniazdowskiego 7 – stacja zlokalizowana na Osiedlu Zazamcze.

W latach 2015-2023 strefa „miasto Włocławek” znalazła się w najmniej korzystnej klasie C ze względu na zawartość benzo(a)pirenu w pyłe

zawieszonym PM10. Dla pozostałych zanieczyszczeń takich jak: dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, benzen, tlenek węgla, ozon, ołów, arsen, kadm, nikiel, pył zawieszony PM10, pył zawieszony PM2,5 miasto najkorzystniejszą klasę A.

Klasa C oznacza, że stężenia substancji podlegających ocenie przekraczają poziomy dopuszczalny powiększony o margines tolerancji, a w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalny albo przekraczają poziomy docelowe.

Klasa A natomiast wskazuje, że stężenia substancji podlegających ocenie nie przekraczają poziomów dopuszczalnych albo docelowych.

W przypadku roku 2024 pomiary jakości powietrza wskazały, że strefa „miasto Włocławek” znalazła się w najkorzystniejszej klasie A we wszystkich klasyfikowanych zanieczyszczeniach ze względu na zdrowie ludzi, tzn.: pył zawieszony PM10, pył zawieszony PM2,5, dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, benzen, tlenek węgla, ozon, ołów, arsen, kadm, nikiel i benzo(a)piren w pyłe zawieszonym PM10. W roku 2024 na całym obszarze województwa kujawsko-pomorskiego, dotrzymane zostały poziomy dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5.

Poprawa jakości powietrza w roku 2024 jest wypadkową działań na rzecz ochrony powietrza oraz bardzo korzystnych warunków meteorologicznych. Cieplesze, w porównaniu do wielolecia, miesiące zimowe skutkowały mniejszymi emisjami zanieczyszczeń do powietrza,

zwłaszcza z indywidualnych źródeł grzewczych. Poprawie jakości powietrza sprzyjało również wystąpienie w okresie zimowym opadów przewyższających normy wieloletnie.

Aplikacja mobilna do śledzenia jakości powietrza w mieście

Jakość powietrza we Włocławku można monitorować za pomocą oficjalnej aplikacji mobilnej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (GIOŚ) – „Jakość powietrza w Polsce”. Na stronie internetowej Urzędu Miasta Włocławek pod adresem www.wloclawek.eu w zakładce Nasze Miasto można na bieżąco śledzić stan jakości powietrza w różnych częściach miasta, tj.: osiedle Południe – ul. Fredry, Śródmieście – ul. Okrzei, Zawisłe – ul. Willowa, i Michelin – ul. Szkolna. W planach jest montaż czujników na osiedlach Kazimierza Wielkiego i Zazamcze. Dane dotyczące jakości powietrza pochodzą ze stacji pomiarowych Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska oraz czujników Airly umieszczonych na terenie Włocławka.

Program ochrony powietrza

Od dnia 18 lipca 2023 r. obowiązuje akt prawa miejscowego pn. „Program ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu dla strefy miasto Włocławek” – aktualizacja (Uchwała Nr LIX/803/23 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2023 r., opublikowana 3 lipca 2023 r. w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego pod poz. 4380).

Program ochrony powietrza dla miasta Włocławek to dokument prawny, który ma na celu poprawę jakości powietrza w mieście. W przypadku strefy miasto Włocławek, program został opracowany w odpowiedzi na przekroczenia dopuszczalnych poziomów pyłów i benzo(a)pirenu. Program ten obejmuje działania do końca roku 2028.

Główne obszary działań w ramach programu:

- Ograniczenie emisji zanieczyszczeń z sektora komunalno-bytowego:

Działania te mogą obejmować promowanie wymiany źródeł ciepła na bardziej ekologiczne, termomodernizację budynków czy edukację ekologiczną.

- Ograniczenie emisji zanieczyszczeń z sektora transportu:

Mogą to być działania mające na celu promowanie komunikacji miejskiej, rozwój infrastruktury rowerowej czy wprowadzanie stref czystego transportu.

- Ograniczenie emisji zanieczyszczeń z sektora przemysłowego:

Mogą to być działania mające na celu modernizację instalacji przemysłowych, wdrażanie nowych technologii czy monitoring emisji.

- Edukacja i informowanie społeczeństwa:

Ważnym elementem programu jest edukacja ekologiczna, informowanie o problemach związanych z zanieczyszczeniem powietrza i zachęcanie do podejmowania działań proekologicznych.

Fot. Spotkanie informacyjne z mieszkańcami w kawiarni obywatelskiej „Śródmieście Cafe”

Dzięki podejmowanym działaniom w zakresie: udzielania dotacji na wymianę źródeł ciepła, wymianie taboru autobusowego, budowa nowych odcinków sieci ciepłowniczych i gazowych oraz remonty termomodernizacyjne budynków mieszkalnych znajdujących się w zasobach gminy, w tym montaż instalacji fotowoltaicznych na obiektach kultury i oświatowych w latach 2023 - 2024 we Włocławku udało się zredukować wielkość emisji zanieczyszczeń powietrza na następującym poziomie:

- **PM10: 17,67 Mg/rok**
- **PM2,5: 13,69 Mg/rok**
- **Benzo(a)pień: 0,01 Mg/rok**

Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków (CEEB)

CEEB to pierwsza w Polsce baza źródeł ciepła i źródeł spalania paliw. Ewidencja budowana jest z informacji pozyskiwanych od właścicieli lub zarządców budynków. Dane dotyczą źródeł ciepła o mocy nominalnej mniejszej niż 1MW. Dzięki CEEB, gminy na bieżąco otrzymują informacje na temat tego, czym są ogrzewane domy na ich terenie.

Kto wypełnia deklarację w CEEB

- właściciel domu jednorodzinnego;
- właściciel domu wielorodzinnego;
- zarządca budynku/przedstawiciel wspólnoty budynku wielorodzinnego np. bloku lub kamienicy;
- właściciel lokalu/mieszkania w budynku wielorodzinnym.

Za niezłożenie deklaracji do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB) grozi kara grzywny, która może wynieść do 5000 zł.

Statystyki CEEB

Według danych z Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB) we Włocławku użytkowanych zgłoszonych zostało:

- 3878 sztuk kotłów na paliwo stałe;
- 3061 sztuk pieców kaflowych;
- 2648 sztuk pieców typu kominek/koza;
- 526 sztuk trzonów kuchennych;
- 4070 sztuk kotłów i bojlerów elektrycznych;
- 5960 sztuk kotłów gazowych;
- 327 sztuk pomp ciepła;
- 130 sztuk kolektorów słonecznych;
- 1841 podłączeń do miejskiej sieci ciepłowniczej

Łączna liczba zgłoszonych źródeł ciepła: 22694

„Uchwała antysmogowa”

Uchwały antysmogowe są aktami prawa miejscowego. Dlatego uprawnionymi do kontroli mieszkańców są wójtowie, burmistrzowie i prezydenci miast oraz upoważnieni przez nich pracownicy urzędów gmin lub straży gminnych.

ODDYCHAJMY CZYSTYM POWIETRZEM

-Każdy ma wpływ na środowisko-

Poprawa jakości powietrza wymaga zaangażowania na różnych poziomach, aby poprawić jakość powietrza, warto podjąć działania na różnych poziomach:

- ☐ Ograniczenie emisji zanieczyszczeń
- ☐ Korzystanie z transportu publicznego lub roweru
- ☐ Wybieranie ekologicznego źródła energii
- ☐ Dbanie o odpowiednią wentylację i wilgotność w domach
- ☐ Wspieranie inicjatyw proekologicznych
- ☐ Wykorzystywanie roślin doniczkowych

CENTRALNA EWIDENCJA EMISYJNOŚCI BUDYNKÓW CEEB

CEEB to narzędzie służące do monitorowania źródeł w budynkach.

Obowiązek złożenia deklaracji CEEB dotyczy wszystkich właścicieli i zarządców budynków, którzy posiadają źródła ciepła lub spalania paliw o mocy 1NW.

Jak złożyć deklarację CEEB?

- ☐ Elektronicznie: przez stronę internetową: <http://ceeb.gov.pl/>,
- ☐ W wersji papierowej: składając osobiście we właściwym Urzędzie Miasta/Gminy (zgodnie z lokalizacją budynku) albo wysyłając ją pocztą tradycyjną a adres urzędu.

Za niezłożenie deklaracji grozi kara grzywny, która może wynieść do 5 tysięcy złotych.

Niska emisja jest to emisja pyłów i szkodliwych gazów na wysokości do 40 metrów.

Zanieczyszczenia te pochodzą z domowych pieców grzewczych, lokalnych kotłowni węglowych, w których spalanie węgla odbywa się w nieefektywny sposób oraz z transportu spalinowego. Cechą charakterystyczną niskiej emisji jest to, że powodowana jest przez liczne źródła wprowadzające do powietrza niewielkie ilości zanieczyszczeń.

RODZAJE ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA:

- Dwutlenek siarki (SO₂)
- Dwutlenek azotu i tlenki azotu (NO₂, NO_x)
- Tlenek węgla (czad)
- Zanieczyszczenia pyłowe: pył PM₁₀, pył PM_{2.5}
- metale ciężkie: kadm, ołów, rtęć

JAK ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA WPŁYWA NA ZDROWIE?

Układ oddechowy- górne drogi oddechowe- problemy z oddychaniem, kaszel, katar, podrażnienie oczu, nosa i gardła

Układ oddechowy- dolne drogi oddechowe- astma, przewlekła choroba płuc, rak płuca, częste infekcje dróg oddechowych

Układ nerwowy- choroba Alzheimera, udar mózgu, problemy z pamięcią i koncentracją, niepokój, depresja

Układ krwionośny- zawał serca, choroba niedokrwienna serca, zaburzenia rytmu serca, niewydolność, nadciśnienie tętnicze

Układ rozrodczy- zaburzenia gospodarki hormonalnej, bezpłodność

Dzieci- zaburzony rozwój, częstsze infekcje- zaburzenia układu odpornościowego

Aby powietrze, którym oddychamy było czyste nie wolno:

- ✗ Korzystać z wysokoemisyjnego kominka na drewno
- ✗ Spalać węgla złej jakości i mokrego drewna w domowych kotłach
- ✗ Spalać odpadów
- ✗ Spalać gałęzi
- ✗ Unikać palenia tytoniu w pomieszczeniach

ELIMINACJA PRZYCZYN ZAGROŻENIA:

- ✓ Ociepl dach i ściany zewnętrzne
- ✓ Wymień okna
- ✓ Wymień system grzewczy
- ✓ Zastosuj odnawialne źródła energii

Na terenie miasta Włocławek obowiązuje Uchwała Nr VIII/136/19 Sejmiku Województwa Kujawsko -Pomorskiego z dnia 24 czerwca 2019 r. *w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw*, zmieniona Uchwałą Nr XXXV/510/21 z dnia 30 sierpnia 2021 roku Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Uchwała antysmogowa dla województwa kujawsko-pomorskiego wyznacza następujące regulacje:

- **od 1 września 2019 r.** istnieje obowiązek posiadania świadectwa jakości używanego paliwa stałego;
- **od 1 września 2019 r.** obowiązuje zakaz palenia węglem brunatnym oraz mułami i flotokoncentratami węglowymi (także ich pochodnymi), miałem węglowym (najgorszej jakości o frakcji do 3 mm) i mokrą biomasą (np. niesezonowanym drewnem mającym w stanie roboczym powyżej 20% wilgotności);
- **od 1 stycznia 2024 r.** obowiązuje zakaz eksploatacji tzw. pozaklasowych kotłów grzewczych (poniżej 3 klasy);
- **od 1 stycznia 2024 r.** obowiązuje zakaz użytkowania ogrzewaczy pomieszczeń na paliwa stałe (np. kominków) niemieszczących się w standardach emisji i efektywności energetycznej, tj. niespełniających wymagań tzw. ekoprojektu, czyli unijnej dyrektywy, która określa energetyczno - emisyjne wymagania dla źródeł ogrzewania;
- **od 1 stycznia 2028 r.** nastąpi zakaz eksploatacji kotłów grzewczych poniżej 5 klasy.

Dostosowanie się do powyższych wymagań ma na celu poprawę stanu jakości powietrza w mieście.

Jeżeli użytkownik instalacji nie przestrzega przepisów uchwały antysmogowej, może zostać ukarany mandatem do 500 zł. Kontrolujący może również skierować wniosek do sądu o ukaranie karą grzywny do 5 tys. zł. Karę można nałożyć ponownie przy każdym przypadku eksploatacji instalacji niezgodnie z uchwałą antysmogową.

Działania podejmowane na rzecz poprawy jakości powietrza

Wsparcie finansowe udzielane na wymianę „kopciuchów” to jedno z miejskich działań podejmowanych na rzecz poprawy jakości powietrza. W ramach przyznawanych dotacji w miejskim

programie dotacyjnym w latach 2018-2024 wyeliminowano z miasta ok. 1000 kotłów na paliwo stałe.

W ramach rządowego programu „Czyste Powietrze” włocławski samorząd nie tylko zachęca mieszkańców do termomodernizacji swoich budynków, ale także realizuje pionierską w regionie formę funkcjonowania punktu konsultacyjno-informacyjnego.

We Włocławku, podobnie jak w wielu polskich gminach, mieszkańcy mogą skorzystać z bezpłatnego doradztwa w zakresie korzyści wynikających z zastosowania m.in. nowoczesnych metod ogrzewania domów oraz zasad dofinansowania inwestycji w ramach programu „Czyste powietrze”. Od maja tego roku miejski punkt konsultacyjno-informacyjny został przeniesiony w nową lokalizację. W samym centrum miasta, przy ul. 3 Maja 18, punkt konsultacyjno-informacyjny prowadzony jest przez lokalną organizację pozarządową, wyłonioną w ramach otwartego konkursu ofert. To zupełnie nowa praktyka wśród miast i gmin regionu, aby zadanie to delegować do III sektora.

W tym roku – od początku maja z bezpłatnego doradztwa w punkcie skorzystało prawie 500 mieszkańców Włocławka, co przełożyło się na 20 nowych wniosków o dofinansowanie.

– Punkt konsultacyjno-informacyjny działa w zupełnie nowym miejscu, nastawionym na aktywizację społeczną, który sam w sobie jest zachętą do wizyty – mówi Dominik Cieślakiewicz z Fundacji Ładowarka. To ważne, aby wiedza dotycząca zasad programu, często skomplikowana i podlegająca zmianom, była przemykana w sposób profesjonalny, przyjazny, czemu sprzyja nie tylko merytoryczna wiedza naszych pracowników, ale także sam lokal.

Budynek przy 3 Maja 18 to obecnie architektoniczna perełka włocławskiej rewitalizacji, w której mieści się m.in. kawiarnia obywatelska „Śródmieście Cafe”, która jest także prowadzona przez Fundację Ładowarka. W lokalu tym funkcjonuje punkt konsultacyjno-informacyjny programu „Czyste Powietrze”. Punkt jest otwarty w poniedziałki, środy, czwartki w godzinach 10:00-15:00, wtorki 12:00-18:00 oraz soboty w godzinach 10:00-14:00. Na ten moment każdy mieszkaniec może uzyskać wiedzę i poradę bez wcześniejszego umawiania wizyty. Często informacje są także przekazywane telefonicznie. W mieście odbyły się już dwa spotkania otwarte z pracownikami Fundacji Ładowarka w tym jedno w ramach „Seniorady”, czyli święta seniorów. W regionalnym

radiu zaś organizowane są konkursy promujące punkt i zasady programu „Czyste Powietrze”.

Praktyka oddelegowania części nowych zadań lokalnych samorządów organizacjom pozarządowym, to często żmudny i skomplikowany proces z uwagi na wiele przepisów i dodatkowych uregulowań, dlatego temu projektowi z ciekawością przygląda się WFOSiGW w Toruniu. Możliwość implementowania takiej formuły działania punktu w innych gminach zdecydowanie ułatwiłoby komunikację z mieszkańcami. Efekt jest bardzo wymierny i przekłada się na zainteresowanie formami pomocy finansowej w ramach programu „Czyste Powietrze”, co z kolei bezpośrednio wpływa na klimat i stan otaczającego nas środowiska naturalnego.

Miasto inwestuje również w transport publiczny – Włocławek intensywnie modernizuje swoją flotę autobusową. We Włocławku jest już kilkanaście elektryków marki Solaris i MAN. Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne we Włocławku na bieżąco powiększa swoją flotę o kolejne autobusy elektryczne, w tym dwa pojazdy przegubowe. Autobusy elektryczne nie emitują spalin do atmosfery, co bezpośrednio redukuje zanieczyszczenie powietrza.

Ponadto, realizowane inwestycje miejskie przyczyniają się do zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza. Do działań takich należą:

- termomodernizacja obiektów budowlanych, w szczególności w budynkach mieszkalnych stanowiących własność gminy jak i placówkach oświatowych; np. w ramach Programu „Dach” dokonano modernizacji dachu w Zespole Szkolno - Przedszkolnym nr 1 ul. Gałczyńskiego, termomodernizacji pokrycia dachowego SP nr 23 przy ul. Wyspiańskiego 23, przebudowa kamienicy przy ul. Maślanej 4/6 – termomodernizacja;
- rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczych, by zapewnić podłączenia nowym użytkownikom – np. wykonanie inwestycji pt. „Utworzenie Interaktywnego Centrum Fajansu” – węzeł ciepłny, „Przebudowa i zmiana sposobu użytkowania budynku przy ul. 3 Maja 18 na Centrum Aktywności i przedsiębiorczości – węzeł ciepłny;
- budownictwo energooszczędne i pasywne – np. Wykonanie inwestycji w zakresie budowy budynku mieszkalnego wielorodzinnego wraz z niezbędną infrastrukturą w oparciu o budownictwo efektywne energetycznie (montaż paneli fotowoltaicznych) przy ul. Toruńskiej 168;

- montaż paneli fotowoltaicznych i kolektorów słonecznych w sektorze publicznym i mieszkaniowym – np. w sektorze budownictwa społecznego – mieszkaniowego administrowanego przez MTBS, wykonanie inwestycji pn. „Budowa multimodalnego węzła przesiadkowego we Włocławku w ramach zadania inwestycyjnego pn. „Rozwój zrównoważonego transportu zbiorowego poprzez poprawę efektywności energetycznej, wdrożenie technologii niskoemisyjnej we Włocławku w ramach projektu BIT – CITY II”;
- wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowane – np. w latach 2021-2024 zrealizowano inwestycje obejmujące budowę dróg stanowiących alternatywne (dla Al. Jana Pawła II) połączenie osiedla Michelin z osiedlem Południe;
- przebudowa i modernizacja dróg – np. w latach 2021-2024 przebudowano i zmodernizowano 19,91 km dróg;
- czyszczenie ulic na mokro – podmioty zewnętrzne zajmują się czyszczeniem ulic na mokro w okresie od października/listopada do maja danego roku kalendarzowego;
- tworzenie ścieżek rowerowych – np. w latach 2021–2024 powstało 9,22 km ścieżek rowerowych oraz 3,66 km ciągów ruchu pieszego;
- rozbudowa zielonej infrastruktury (budowa placów miejskich) – np. budowa parku kieszonkowego o pow. 700 m² przy ul. Zapiecek 3-5, wykonanie inwestycji pn. „Piwna woonefem/ przebudowa ulicy Piwnej, „Rozbudowa i przebudowa parku w ramach zadania pn. „Zagospodarowanie Parku im. H. Sienkiewicza od ul. Kardynała Wyszyńskiego do ul. Okrzei, strona południowa”, „Stary Rynek – Zielone Serce Miasta”.

Ważne informacje na temat zbliżającego się sezonu grzewczego!

- **Używać paliwa dobrej jakości.**
- **Skorzystać z możliwości wsparcia finansowego na wymianę nieekologicznego źródła ciepła. we Włocławku można skorzystać z:**
 - ✓ programu dotacyjnego „Czyste powietrze”. Punkt konsultacyjny prowadzony jest przez Fundację Ładowarka w Kawiarni Obywatelskiej przy ul. 3 Maja 18
 - ✓ programu dotacyjnego „Ciepłe Mieszkanie” prowadzonego przez Wydział

Środowiska Urzędu Miasta Włocławek przy ul. 3 Maja 22

Zabronione do spalania w piecach:

- Śmieci: Wszelkiego rodzaju odpady komunalne, tworzywa sztuczne, opony, stare meble.
- Węgiel brunatny, muły i flotokoncentraty węglowe, miał węglowy, mokra biomasa.
- Impregnowane drewno: Drewno zabezpieczone impregnatami, zawierające szkodliwe substancje.
- Płyty wiórowe i laminowane, które mogą zawierać kleje i lakiery, które są szkodliwe przy spalaniu.

Ważne! Spalanie odpadów poza miejscami do tego wyznaczonymi podlega karze grzywny do 5 000 złotych, zgodnie z art. 191 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.

Źródła:

Strona internetowa www.wloclawek.eu

Strona internetowa www.zone.gunb.gov.pl

Informacja o jakości powietrza we Włocławku w 2024 roku, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska

Informacje o jakości powietrza we Włocławku w 2019–2023 roku Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska

Informacje o jakości powietrza we Włocławku w 2015 – 2018 roku, Inspekcja Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, Delegatura we Włocławku

Dane Wydziału Środowiska Transportu Zbiorowego, Dróg i Energii ze sprawozdań z Realizacji „Programu ochrony powietrza” za lata 2023 -2024

Dane z bazy CEEB z konta upoważnionego pracownika gminy

Dane ze sprawozdań Wydziału Środowiska Urzędu Miasta Włocławek dot. miejskiego programu dotacyjnego

Dane z Wydziału Transportu Zbiorowego, Dróg i Energii Urzędu Miasta Włocławek dot. programu „Czyste powietrze”

Dane z Urzędu Miasta Włocławek z: Wydziału Inwestycji i Zamówień Publicznych; Wydziału Transportu Zbiorowego, Dróg i Energii; Wydziału Nadzory Właściwości i Gospodarki Komunalnej dot. działań podejmowanych na rzecz poprawy jakości powietrza

Nasi na podium

28 maja 2025 r. w Warszawskim Domu Technika NOT w Warszawie odbyła się uroczysta gala wręczenia nagród i wyróżnień laureatom XXXVIII edycji Konkursu Mój Las

W uroczystości udział wzięło ponad 130 osób – uczennice i uczniowie szkół podstawowych i ponad podstawowych z całej Polski wraz z opiekunami prac i rodzinami. W Konkursie zostało nagrodzonych 50 prac w czterech kategoriach wiekowych. Podczas uroczystości odczytany został list gratulacyjny od Zastępcy Dyrektora Generalnego ds. Zrównoważonej Gospodarki Leśnej Jerzego Fijasa skierowany do laureatów, nauczycieli i organizatorów Konkursu.

Konkurs „Mój Las” organizowany jest przez Zarząd Główny SITLiD oraz Ligę Ochrony Przyrody od 1986 r.

Jest nam niezmiernie miło, że aż trzy prace nagrodzone na szczeblu regionalnym zostały docenione na szczeblu centralnym.

Laureaci II etapu Ogólnopolskiego Konkursu dla Młodzieży Szkolnej „Mój Las” XXXVIII edycja w roku szkolnym 2024/2025

I kategoria wiekowa – Noc w lesie
Wyróżnienia

Tymon Wrześniak – Zespół Szkolno-Przedszkolny w Kowalu

II kategoria wiekowa – Być przyjacielem lasu – co przez to rozumiesz

III nagroda

Lucyna Strajk – Szkoła Podstawowa nr 22 we Włocławku

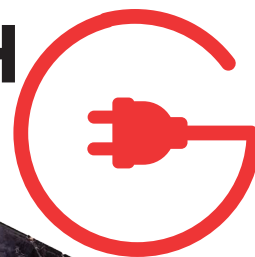
IV kategoria wiekowa – Jak wyobrażasz sobie wpływ społeczności lokalnych na zarządzanie lasami i prowadzenie gospodarki leśnej

II nagroda

Szymon Głowacki – Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Ziemi Dobrzyńskiej w Nadrożu

PUNKTY ZBIÓRKI DROBNYCH ELEKTROODPADÓW

W kwietniu 2023 roku PGK "Saniko" wdrożyło na terenie Miasta Włocławek pilotażowy program selektywnego zbierania drobnych elektroodpadów. Nasza Spółka umieściła 8 stacji przeznaczonych na zbiórkę drobnej elektroniki na włocławskich osiedlach. Do końca 2026 roku planowane jest rozmieszczenie łącznie 16 takich punktów.

Aktualne lokalizacje Stacji na drobne elektroodpady:

- Śródmieście (przy Urzędzie Miasta na Zielonym Rynku) – 1 szt.
- Osiedle Kazimierza Wielkiego przy ul. Ostrowskiej (pętla) – 1 szt.
- Osiedle Południe przy ul. Kaliskiej (obok „Zielonego przystanku”) – 1 szt.
- Osiedle Zazamcze przy basenie międzyosiedlowym – 1 szt.
- Osiedle Południe ul. Wiejska (Apteka ALBA) - 1 szt.
- Osiedle Zawisze ul. Grodzka przy bibliotece - 1 szt.
- Osiedle Michelin al. Jana Pawła II (parking przy sklepie Stokrotka) - 1 szt.
- Osiedle Śródmieście ul. Okrzei (obok dawnego Banku PKO BP) - 1 szt.

Stacje przystosowane są do zbiórki drobnych elektroodpadów takich jak: baterie, żarówki, drobny sprzęt komputerowy (tonery), ładowarki, telefony. Pojemniki posiadają 7 wkładów o pojemności 30 l z wrzutem dopasowanym kształtem do danego odpadu oraz posiadają specjalne oznaczenia w postaci piktogramu przedstawiającym zużyty sprzęt elektryczny.

Mapa z lokalizacjami dostępna jest na naszej stronie internetowej
www.saniko.com.pl/stacje-na-drobne-elektroodpady

TEKSTYLIA I ODZIEŻ **NIE** DO POJEMNIKA NA ODPADY ZMIESZANE

Od 1 stycznia 2025 r. obowiązują nowe zasady selektywnej zbiórki odzieży i tekstyliów.

Mieszkańcy mają obowiązek oddać te odpady do miejskiego lub gminnego PSZOK-a, gdzie umieszczone są specjalnie oznakowane pojemniki lub kontenery. W związku z nowymi obostrzeniami **NIE WOLNO** wrzucać tekstyliów i odzieży do odpadów zmieszanych. Za nieprzestrzeganie w/w zasad segregacji grozi nałożenie **dodatkowej opłaty za odbiór i zagospodarowanie odpadów**.

✓ **ODDAJ NA PSZOK**

✗ **ODPADY ZMIESZANE**

Jeżeli posiadasz starą lecz dalej użyteczną odzież, nie wyrzucaj jej! Daj jej drugie życie!

✓ **ODDAJ POTRZEBUJĄCYM**

(np. schronisko dla osób bezdomnych)

✓ **SPRZEDAJ**

(na portalach aukcyjnych np. Vinted, OLX, Allegro, itp.)

✓ **PRZEKAŻ NA ZBIÓRKĘ**

(np. zbiórka rodzinna, EKOzwroty, itp.)

✓ **PRZEKAŻ DO PCK**

PSZOK przeznaczony dla mieszkańców miasta Włocławek zlokalizowany jest przy ul. Komunalnej 4 we Włocławku

Godziny otwarcia:

poniedziałek – piątek 9:00–17:00

sobota 9:00–15:00

przerwa techniczna 12:00–12:30

Regulamin oraz niezbędne informacje dotyczące funkcjonowania PSZOK dostępne są na stronie internetowej

SANIKO

PRZEDSIĘBIORSTWO GOSPODARKI KOMUNALNEJ SANIKO SP. Z O.O.

www.saniko.com.pl/pszok

Ochrona dzikich zapylaczy – inwestycja w przyszłość przyrody i człowieka

Owady zapylające to nie tylko pszczoły miodne. W polskich ekosystemach żyje blisko 500 gatunków dzikich pszczół, a także muchówki, chrząszcze i motyle, które codziennie wykonują pracę niezbędną do zachowania równowagi przyrodniczej. To dzięki nim możliwa jest reprodukcja roślin kwiatowych, od których zależy bezpieczeństwo żywnościowe i zdrowie całych ekosystemów. Niestety, od lat obserwujemy spadek liczebności zapylaczy. Zanik siedlisk, chemizacja rolnictwa, zmiany klimatu – wszystko to sprawia, że wiele gatunków znajduje się dziś na granicy przetrwania.

Kujawsko-pomorskie w obronie zapylaczy

7 listopada 2024 roku w Gostynińsko-Włocławskim Parku Krajobrazowym zainaugurowano projekt „Ochrona różnorodności biologicznej poprzez ochronę owadów zapylających na terenie województwa kujawsko-pomorskiego”. Projekt, o wartości ponad 8 milionów złotych, ma na celu poprawę warunków życia dzikich pszczół, motyli, muchówek i innych owadów zapylających oraz opracowanie planu ochrony tych cennych gatunków. Beneficjentem przedsięwzięcia jest Województwo Kujawsko-Pomorskie, a jego realizatorem – Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy wraz z pozostałymi parkami regionu. „To inicjatywa, która łączy działania naukowe, edukacyjne i praktyczne. Chcemy nie tylko chronić owady, ale też pokazać mieszkańcom, jak wiele zależy od ich obecności w naszym środowisku” – podkreśla p.o. dyrektora parku, Andrzej Sieradzki. W ramach projektu prowadzone będą badania nad przyczynami spadku liczebności zapylaczy, inwentaryzacja ich siedlisk oraz działania edukacyjne dla dzieci, młodzieży, seniorów i rolników.

Inwentaryzacja i identyfikacja zagrożeń

Głównym celem projektu jest dokładne zbadanie stanu zapylaczy w regionie. Eksperci obecnie

prowadzą obserwacje w parkach krajobrazowych, enklawach leśnych i śródpolnych, ogrodach edukacyjnych, pasiekach oraz przy hotelach dla owadów.

Od kwietnia do sierpnia, w trakcie sezonu wegetacyjnego, prowadzone są odłowory owadów. Złapane osobniki są fotografowane, a następnie wypuszczane. Procedura powtarzana jest aż do odłowienia setnego owada lub przejścia całego transektu, co pozwala uzyskać pełne dane o liczebności i różnorodności gatunków.

Wśród zinwentaryzowanych dotąd gatunków znalazły się m.in.:

- **Czerwończyk dukacik (*Lycaena virgaureae*)** – barwny motyl związany z łąkami i polanami,
- **Gniłun okazały (*Helophilus trivittatus*)** – muchówka z rodziny bzygowatych, naśladująca ubarwieniem pszczoły i osy,
- **Kruszczyca złotawka (*Cetonia aurata*)** – chrząszcz o metalicznie zielonym ubarwieniu, licznie odwiedzający kwiaty w poszukiwaniu pyłku i nektaru,
- **Obrostka letnia (*Dasypoda hirtipes*)** – dzika pszczoła gniazdująca w ziemi, rozpoznawalna po charakterystycznych, pomarańczowych włoskach na tylnych odnóżach. Zamieszkuje suche, piaszczyste siedliska i odgrywa istotną rolę w zapylaniu roślin łąkowych,
- **Rusałka admirał (*Vanessa atalanta*)** – duży motyl dzienny o kontrastowym czarno-pomarańczowym ubarwieniu skrzydeł. Gatunek migrujący, chętnie odwiedza ogrody i łąki, przyczyniając się do zapylania wielu gatunków kwiatów,
- **Trzmiel rudy (*Bombus pascuorum*)** – jeden z najczęściej spotykanych trzmieli w Polsce. Dzięki gęstemu owłosieniu potrafi zapylać nawet w chłodne dni, kiedy inne owady są nieaktywne. Preferuje łąki, parki i obrzeża lasów,
- **Gnojka wytrwała (*Eristalis tenax*)** – przedstawiciel muchówek z rodziny bzygowatych, znany z umiejętności imitowania pszczół. Jest bardzo skutecznym zapylaczem, często

Czerwończyk dukacik (*Lycaena virgaureae*)
autor Paweł Stopiński

Gniłun okazały (*Helophilus trivittatus*)
autor Katarzyna Czubachowska

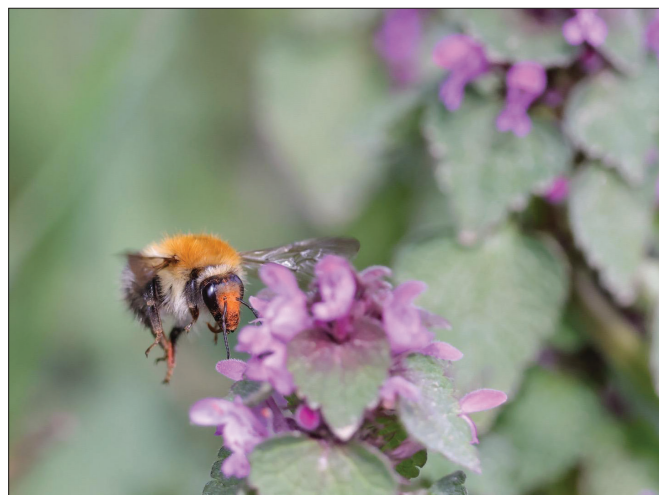
Gnojka wytrwała (*Eristalis tenax*) autor Katarzyna
Czubachowska

Kruszczyca złotawka (*Cetonia aurata*)
autor Katarzyna Czubachowska

Obrostka letnia (*Dasygaster hirtipes*) autor Paweł Stopiński

Trzmiel rudy (*Bombus pascuorum*) autor Paweł Stopiński

Rusałka admirał (*Vanessa atalanta*)
autor Paweł Stopiński

Zalęszczycza drobna (*Oedemera lurida*)
autor Katarzyna Czubachowska

obserwowanym na kwiatkach roślin uprawnych i dzikich,

- **Zalęszczycza drobna (*Oedemera lurida*)** – smukły, zielonometaliczny chrząszcz często odwiedzający kwiaty w poszukiwaniu pyłku. Choć mniej znany, również bierze udział w procesie zapylania, zwłaszcza na otwartych, słonecznych stanowiskach.

Obecność tak różnorodnych grup – pszczoł samotnic, muchówek, chrząszczy, trzmieli i motyli – świadczy o bogactwie biologicznym województwa kujawsko-pomorskiego i konieczności ochrony ich siedlisk. Dokumentacja tych gatunków będzie podstawą do opracowania planów ochrony oraz działań edukacyjnych.

Edukacja od przedszkolaka po rolnika

Projekt zakłada przeprowadzenie ponad 200 warsztatów edukacyjnych dla dzieci, młodzieży, seniorów i lokalnych społeczności. W programie zajęć znalazły się m.in.:

- obserwacje owadów w naturalnym środowisku,
- budowa hoteli i tworzenie tzw. bomb nasiennych,
- sadzenie roślin miododajnych w ogrodach edukacyjnych.

Rolnicy również wezmą udział w specjalnych zajęciach na temat sprzymierzeńców rolnictwa – owadów zapylających, pokazujących wpływ działalności rolniczej na ich liczebność i sposoby ograniczania skutków stosowania chemii. Warsztaty poprowadzą entomolodzy i lekarze weterynarii zajmujący się m.in. leczeniem warrozy u pszczoły miodnej.

Święto zapylaczy i wymiana doświadczeń

W ramach projektu przewidziano także wizyty studyjne, festyn regionalny z pokazami dawnych narzędzi pszczelarskich, konkursami, warsztatami tworzenia świec woskowych oraz wystawy produktów lokalnych. Zwieńczeniem przedsięwzięcia będzie konferencja edukacyjna oraz publikacja trzech opracowań:

- „Poradnik Dobrych Praktyk Pszczelarza”,
- „Świat wg zapylaczy – poradnik dla społeczeństwa”,
- „Plan ochrony owadów zapylających dla województwa kujawsko-pomorskiego”.

Dlaczego to takie ważne?

Owady zapylające stanowią fundament funkcjonowania ekosystemów. Zapylają wiele gatunków roślin uprawnych i dzikich, wspierając bioróżnorodność i zapewniając stabilność łańcuchów pokarmowych. Spadek ich liczebności, spowodowany utratą siedlisk, chemizacją rolnictwa i zmianami klimatu, może prowadzić do spadku plonów i zaburzeń w ekosystemach. Projekt zainaugurowany

w listopadzie 2024 roku w kujawsko-pomorskim pokazuje, że lokalne działania mogą mieć znaczenie globalne. To przykład, jak samorządy mogą realnie chronić przyrodę, angażując przy tym całe społeczeństwo – od przedszkolaków sadzących kwiaty w ogródkach, po naukowców monitorujących populacje owadów i pszczelarzy dbających o pszczoły miodne. Dzięki takim inicjatywom możliwe jest tworzenie planów ochrony siedlisk, które zwiększają odporność ekosystemów na zmiany środowiskowe i presję człowieka. Jednocześnie lokalne działania, takie jak sadzenie roślin miododajnych czy tworzenie hoteli dla owadów, stają się częścią globalnej strategii ochrony bioróżnorodności, przyczyniając się do stabilności ekologicznej i bezpieczeństwa żywnościowego przyszłych pokoleń.

Czy wiesz, że...?

- Trzmiele potrafią latać nawet w chłodniejsze i deszczowe dni, kiedy pszczoły miodne zostają w ulach.
- Muchówki – choć nie kojarzą się z zapylaniem – w niektórych miejscach Polski są ważniejszymi zapylaczami rzepaku niż pszczoły.
- Samotne pszczoły murarki mogą zapylić kilka razy więcej kwiatów niż pszczoła miodna, mimo że żyją w pojedynkę.
- Motyle zapylają nocą – szczególnie ćmy, które odwiedzają kwiaty otwierające się po zmroku.
- Każdy ogród może być schronieniem – wystarczy posadzić lawendę, facelię czy słoneczniki, by stworzyć zapylaczom stołówkę w zasięgu kilku kroków.
- Niektóre owady stosują mimikrę, udając bardziej niebezpieczne gatunki – np. muchówki przypominające pszczoły lub osy, aby odstraszać drapieżniki.
- Biedronka w locie macha skrzydłami około 85 razy na sekundę – pszczoła aż 3 razy więcej.
- Bez zapylaczy aż 1/3 naszej codziennej żywności mogłaby zniknąć z talerzy.
- Kolibry też są zapylaczami – ale tylko w Ameryce. W Polsce ich rolę pełnią przede wszystkim owady.

WAKACYJNE RADY

Uzupełnij nasze rady odpowiednimi literami

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
A	Ą	B	C	Ć	D	E	Ę	F	G	H	I	J	K	L	Ł
17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32
M	N	Ń	O	Ó	P	R	S	Ś	T	U	W	Y	Z	Ż	Ź

NIE

30	1	25	17	12	7	4	1	13		15	1	24	27
----	---	----	----	----	---	---	---	----	--	----	---	----	----

OBSERWUJ

22	23	30	29	23	20	6	8
----	----	----	----	----	----	---	---

NIE NISZCZ

23	20	25	15	12	18	18	20	25	4	12
----	----	----	----	----	----	----	----	----	---	----

NIE ZBIERAJ NIEZNANYCH

10	23	30	29	3	21	28		12		20	28	20	4	21	28
----	----	----	----	---	----	----	--	----	--	----	----	----	---	----	----

NIE DOTYKAJ

6	30	12	14	12	4	11		30	28	12	7	23	30	2	26
---	----	----	----	----	---	----	--	----	----	----	---	----	----	---	----

ŻYCZYMY

7	14	20	15	20	10	12	4	30	18	29	4	11
12		28	7	24	20	16	29	4	11			
28	1	14	1	4	13	12						